H-D-22

OVERZICHT

VAN DE INLANDSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS

No. 27

1922

BUREAU VOOR DE VOLKSLECTUUR
en aanverwante aangelegenheden.
AFDEELING PERS

DRUKKERIJ VOLKSLECTUUR — WELTEVREDEN 1922

OVERZICHT VAN DE INLANDSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

No. 27/1922.

NIEUWSBLADEN OP JAVA.

KAOEM-MOEDA

Van 26 Juni t/m 1 Juli 1922, Nrs. 146 t/m 151.

EEN NIEUW BLAD.

De *Kaoem-Moeda*-redactie zegt vernomen te hebben, dat met ingang van 1 Juli 1922 te Cheribon een nieuw blad zal verschijnen onder den naam van *Fadjar-Asia*, onder redactie van den heer Weydemuller. Mogelijk dat dit blad het reeds te Cheribon bestaande blad *Fadjar* concurrentie zal aandoen, verklaart genoemde redactie.

DE CHOTBAH.

Het nummer van 27 Juni bevat een open brief onderteekend door „Moeslimins," gericht aan den Regent en den Hoofdpanghoeloe van Bandoeng, houdende verzoek om, aangezien de „Chotbah" (preek) des Vrijdags in de masdjid gehouden, voor hen die het Arabisch niet kennen, onbegrijpelijk is, daarvan een uitleg in het Soendaneesch te doen geven.

In het nummer van 1 Juli wordt medegedeeld dat, naar aanleiding van bovenstaanden brief door den Regent een vergadering is belegd met den Hoofdpanghoeloe en de leden van den Priesterraad, en dat na beraadslaging, waarbij verschillende „kitab's" geraadpleegd werden, werd uitgemaakt dat het houden van de Vrijdag-chotbah in een andere taal dan het Arabisch niet geoorloofd is.

S. I.-SCHOOL BANDOENG.

Bericht wordt, dat de heer H. M. Arif der redactie heeft medegedeeld, dat hij—die om redenen als door hem in een vorig nummer opgegeven ontslag heeft verzocht als onderwijzer aan de S. I.-school te Bandoeng—zich heeft laten overhalen om aan te blijven.

Welke beloften hem nu zijn gedaan, weet de redactie, en hoe het later zal gaan, moet de tijd leeren, zegt zij.

EEN DUBBELZINNIGE ADVERTENTIE.

In de *Sinar-Hindia* van 21 Juni komt voor een gefingeerde advertentie van dubbelzinnigen inhoud, dragende de onderteekening van een te Semarang bekende Inl. vrouw. In datzelfde blad van 24 Juni, verklaarde de administratie, dat die advertentie zonder haar medeweten was geplaatst en niet in de *S.-H.* thuis hoort, waarom zij den lezers verzoekt ze als niet geplaatst te beschouwen.

Intusschen heeft zekere Soehadi aanstoot genomen aan den inhoud van bedoelde advertentie, en onder overneming daarvan doet hij in de *Oetoesan-Hindia* een beroep op de bevoegde autoriteit en op de S. I. om aan het schandelijk werk van de adverteerster een einde te maken.

Ook Keok is er in de *Kaoem-Moeda* over gevallen en vraagt zich af, wat de administratie van de *Sinar-Hindia* gedacht zou hebben bij de ontvangst der kosten voor bedoelde advertentie, want hij, Keok, vindt dat het gelijk staat met het verkoopen en vernederen van het eigen ras.

„GEKAKEL" IN DEN VOLKSRAAD.

Keok wijst er op, dat van alle Maleische bladen die de verslagen van den Volksraad overnemen, alleen de *Oetoesan-Hindia* boven die verslagen plaatst: Gekakel in den Volksraad.

Schrijver zegt dit vreemd te vinden, want toen de heer Tjokroaminoto nog lid was van den Volksraad, gebruikte de *Oetoesan-Hindia* het woord gekakel niet.

SINAR-HINDIA

Van 26 Juni t/m 1 Juli 1922, Nrs. 123 t/m 127.

GEVOELENS.

In een artikel onder dit hoofd, wijst „Tjamboek," na eenige philosofische beschouwingen te hebben gegeven, op het verschil in bestaan van de kapitalisten en het arme volk, om verder de volgende bede tot God te richten:

„O God, O Heer! Ontferm u over Uwe schepselen die als waardeloos worden beschouwd; breng hen tot het besef, wie hen in het bestaan verdringt.

O Heer! Heb medelijden met Uwe arme dienaren en help hen, opdat zij kunnen leven gelijk de andere menschen. En. . . . .

geef hun een les, slaat hen neer, begraaf hen, degenen die hunne medeschepselen in het ongeluk storten."

Schrijver verklaart dat hij deze bede uitsprak met een bedroefd hart en met tranen in de oogen.

„Inderdaad, broeders, zegt hij, de samenleving in deze verouderde wereld is schandelijk slecht. Hebt Uwe medeschepselen die niet tot eenige klasse worden gerekend, lief, mijne heeren, want zij zijn ook Uwe broeders van dezelfde stamouders Adam en Eva. En gaat na waaraan het ligt, dat de samenleving zoo bedorven is, dat vele menschen een beesten-bestaan moeten lijden.

Het slechte lot van het Indische volk is aan niets anders toe te schrijven dan aan het feit dat vele vreemdelingen hier zijn gekomen met kapitaal om van ons winsten weg te halen.

Hoe dikwijls hooren wij niet de verklaring, dat Indië buitenlandsch kapitaal noodig heeft. Welnu, als dat zoo is, dan zal de deur voor het kapitaal ook wijd opengezet worden, en zal het voor de Inlandsche bevolking nog moeilijker worden.

Als de broeders aan het bovenstaande aandacht schenken, de oogen openen, om zich heen zien, den toestand van het volk nagaan en dien vergelijken met dien van de vreemdelingen, zullen ze beslist het hoofd schudden."

„O zonen van Indië!" roept schrijver vervolgens uit, „weet dat gij verheven menschen zijt en uw land welvarend is. Het past niet dat gij als slaven leeft van het kapitalisme.

Indië staat reeds driehonderd jaren onder overheersching. Maar wat is er het resultaat van? De samenleving is thans in Indië in de war."

Het Indische volk is waarlijk bekwaam en slim genoeg om een en ander uit te voeren, mits men dat volk maar medezeggingschap geeft in zaken betreffende het algemeen belang. Het gaat niet aan om altijd maar te zeggen, dat het Indische volk nog niet rijp is. En als wij werkelijk nog niet rijp zijn, bij wie ligt dan de schuld? Als wij na 300 jaren overheerscht te zijn nog niet rijp zijn, dan is het duidelijk dat het kapitalisme dat over Indië is verspreid, tot niet anders dient dan om pest en influenza in het land te brengen, welke de hersens van het volk onrijp laten blijven.

Aangezien het Indische volk steeds nog niet rijp wordt genoemd—misschien wordt het wel opzettelijk onrijp gehouden—zoo streeft het volk zelf naar oprichting van scholen, als bijv. de S.I.-scholen te Semarang en te Bandoeng. Maar nauwelijks zijn deze scholen opgericht of in den Volksraad werd verklaard dat ze gevaarlijk zijn, dat de S. I.-scholen de kinderen vergiftigen en men vroeg de uitvaardiging van een wet om die scholen te kunnen sluiten.

Welnu, als de S.I.-scholen belemmerd worden, dan is het

duidelijk dat de kapitalisten en hunne slaven niet graag zien dat het Indische volk rijp wordt en vooruit komt. Men moet toch begrijpen, dat het streven van de S.I. om scholen op te richten gekomen is omdat er op de H.I.S. gebrek is aan plaats, en omdat geen nieuwe scholen worden geopend, aangezien zooals wordt beweerd men geen geld daarvoor heeft. Men dient dus eigenlijk der S.I. dank te zeggen voor haar verdienste.

Dan is er ook in den Volksraad over gesproken, om art. 111 R.R. te verscherpen. De beperking van het vergaderrecht voelt men thans ook te Semarang. En toch ontstaat de volksbeweging, zooals zoo dikwijls in de bladen is verklaard, niet doordat het volk wordt opgeruid, maar omdat het daartoe door de ellende gedreven wordt.

Als de beperking van art. 111 R.R. overal wordt toegepast en het volk zijn stem niet doet hooren, dan vreest schrijver, vergelijkenderwijs gesproken, dat de vuurspuwende berg waarvan de krater wordt dicht gestopt, tot uitbarsting zal komen.

„Broeders!" roept schrijver ten slotte uit, „laat ons een en ander in overweging nemen, en laat ons protesteeren tegen alles wat niet past voor ons aller vooruitgang. Wij moeten onze arme en zwakke broeders uit den afgrond der ellende verlossen. Door op die wijze te handelen, zal het kapitalisme zijn eigen graf delven en zullen wij in vrijheid leven.

Neemt dit ter harte!"

V.S.T.P.-VERKLARING.

Het nummer van 27 Juni bevat een afdruk van een brief, genoemd „Soerat Torpedo V.S.T.P.," houdende een verklaring en een oproep van het hoofdbestuur der V.S.T.P., gericht tot alle broeders, leden der vereeniging, en alle broeders werkzaam bij de Spoor- en Tramdiensten in N.I., in verband met de tegen de V.S.T.P., uitgestrooide lasterpraatjes dienende „om de Europeesche en Chineesche pers zand in de oogen te strooien."

Het volgende wordt verklaard:

De broeders weten uit de geschiedenis der V.S.T.P., dat deze vereeniging zeer noodig is voor hun bestaan. Omdat de broeders daarvan overtuigd zijn kan de V.S.T.P. niet uiteenspatten.

Gezegd wordt, dat de V.S.T.P. geen geld heeft. Maar de „boeaja's" die de V.S.T.P.-leden trachten te bepraten om hen kleinmoedig te maken, vergeten of verzwijgen opzettelijk, dat de V.S.T.P. in het bezit is van een eigen kantoorgebouw en een eigen drukkerij, waarvan de waarde duizenden guldens bedraagt. Dit kapitaal kan niet verdwijnen en blijft het eigendom van de beambten der Spoor- en Tramdiensten vereenigd in de V.S.T.P. Laten de leugenaars dit ontkennen.

Er zal scheuring komen in de V.S.T.P., zegt men. Ook dit

is onzin. De leugenaars vergeten, dat in elke vereeniging onder de leden verschil van meening moet bestaan, maar dat niettemin iedereen zich onderwerpt aan de beslissing der meerderheid.

Welke partij, de rechtsche of de linksche, zal de overwinning behalen? Het optreden der werkgevers zou de linksche partij de overwinning kunnen doen behalen, als de werkgevers de beambten van de Spoor- en Tramdiensten tot wanhoop drijven, door hun inkomsten te verminderen en hun bestaan slecht te maken. Waar het duidelijk is dat de rechtsche partij de verschillende wijzen van actie voeren beoefent, zullen later de handelingen van de V.S.T.P. niet dan een natuurlijk gevolg daarvan zijn. Duidelijker: Of er gestaakt zal worden of niet, hangt af van het optreden der werkgevers. Want de Spoor- en Trambeambten willen geen scheiding, willen niet het eerst beginnen, maar houden zich vast gereed, voor het geval ze tot wanhoop worden gebracht. Een ieder met gezond verstand, zal dit moeten begrijpen.

Een ding behoort men echter te weten: dat er in de V. S. T. P. geen scheuring zal kunnen komen, omdat door allen de eendracht betracht wordt. Ieder lid staat er borg voor.

Verder wordt het volgende beroep gedaan op de leden:

Om gezamenlijk de lasterpraatjes tegen te spreken, opdat de broeders die de ware toedracht der zaak niet weten, niet kleinmoedig worden.

SINAR-HINDIA.

Om de collega's die nog geen lid zijn van de V. S. T. P. over te halen zich alsnog aan te sluiten, opdat geen enkele achter blijve.

Om de vereeniging zoo spoedig mogelijk krachtig te maken, vooral wat betreft hare financiën, door: zelf trouw de contributies te betalen of ze van andere menschen op tijd te storten; giften te zenden rechtstreeks aan het hoofdbestuur dan wel door tusschenkomst der afdeelingsbesturen. Hierbij wordt de afdeeling Koedoes ten voorbeeld gesteld. Op een vergadering dezer afdeeling werd namelijk *f* 20.15. opgehaald. Er wordt op gewezen, dat de gelden strekken voor het blijvend welzijn der leden.

Aan de afdeelingsbesturen wordt verzocht om zich moedig te houden en de vereeniging in alles krachtig te maken, en aan de leden hunne besturen te steunen of waar noodig afdeelingen op te richten, waaraan het hoofdbestuur zijn goedkeuring zal hechten.

Ten leste wordt medegedeeld, dat Semaoen thans in de V. S. T. P. is teruggekeerd, na een reis naar Rusland, waar hij studies maakte in het belang van het Indische volk en ook van het personeel van de Spoor- en Tramdiensten. De broeders behoeven nu niet meer kleinmoedig te zijn.

Handelt gauw zooals in dezen torpedo-brief is gezegd, roept het hoofdbestuur uit.

P. P. P. B.

Bericht wordt, dat op initiatief van het „Eenheids-comité" op 25 Juli j.l. te Magelang een vergadering is gehouden, waarbij, behalve uitgenoodigden, 50 P.P.P.B.-leden van de groepen Magelang-Zuid, Magelang-Noord, Blabak, Moentilan, Bandongan, Glabak, Parakan en Temanggoeng, tegenwoordig waren. De groepen Bojolali, Babat, Kaliwoengoe en Tjiawigebang zonden een verklaring van instemming.

De heer Soerjopranoto die de vergadering leidde, betoogde er o. m. de noodzakelijkheid van, dat de arbeiders zich vereenigen en dat de P.P.P.B., die reeds een drukkerij bezit ter waarde van *f* 35000., hersteld wordt. Andere aangelegenheden betrekking hebbende op de scheuring zullen op het a.s. congres worden behandeld.

Zonder eenig debat verklaarden alle leden zich bereid om zich weder in den P.P.P.B. te vereenigen. Zij wenschten weder als lid te worden beschouwd met ingang van 1 Juli 1922.

ONHEBBELIJK OPTREDEN VAN DE POLITIE.

Saudara B. S. wijst in een ingezonden stuk op het onhebbelijk en ruw optreden van den Inlandschen hoofdagent Sidjan van Sectie IV te Semarang tegenover drie Inlanders.

TEGEN HET KAPITALISME.

Sam. betoogt in en artikel onder het hoofd: „Geen vooruitgang, maar dwaling of slachtoffer van het kapitalisme", — in verband met het artikel in de *Kaoem-Moeda*, waarin met genoegen geconstateerd wordt dat, dank zij de opening van scholen voor Inlandsche meisjes, thans vele harer haar brood kunnen verdienen (zie vorig overzicht blz. 479) en wat later in dat blad door Ha uit Bantam daarover is gezegd (zie hiervoren onder *Kaoem-Moeda*) — dat elke stap verder in den vooruitgang door de kapitalisten gedaan, als bijv. de invoering van machinerieën, voor het volk geen vooruitgang is maar moeilijkheden brengt.

DUURTETOESLAG.

In een ingezonden stuk roept vrouwe Dirdjosoemarto te Tjilatjap hare zusters op om, vooral in dezen malaise-tijd, met de mannen mee actie te voeren, opdat de nieuwe tijd spoediger komen zal.

Er op wijzende dat de vrouwen van militairen protesteerden tegen de intrekking van den duurtetoeslag, spoort schrijfster alle zusters, ongeacht ras of godsdienst, aan, om zich bij de beweging der mannen aan te sluiten en alles wat verkeerd is te bestrijden.

S. I. SIDOARDJO

Namens het bestuur van de S. I. Sidoardjo deelt K. Nitiwisastro mede dat het artikel van „M. H. Abdullah pengasak" (zie vorig overzicht blz. 492) onjuist is, waar beweerd wordt, dat de S. I. Sidoardjo na het bezoek van een C. S. I.-propagandist aanvankelijk uit haren slaap ontwaakte. Er is geen C. S. I.-propagandist geweest en de verslapping van de vereeniging is niet te wijten aan de redenen door M. H. A. opgegeven, doch aan andere oorzaken, verklaart schrijver.

DESAHOOFD-VERKIEZING.

„Matahari" vindt het volgende niet in den haak:

Toen er voor de desa Tegolajang (Kendal) een loerah gekozen werd, vielen op 2 candidaten, namelijk Pak Soemanan en Pak Iman, evenveel stemmen. Daarom werden later de loerahs van Pesawahan en Poegoeh aangewezen om uit te maken welke van die twee candidaten moest worden benoemd. Beide genoemde loerahs zijn evenwel tanilieleden van Pak Iman, en natuurlijk viel de keuze op hem.

Rechtvaardig is anders, meent schrijver.

DE TERNATAANSCHE COMMUNISTEN.

In het nummer van 20 Juni wordt als hoofdartikel geplaatst een stuk door Lalombo onderteekend, over de verwijdering van de drie P. K. I.-mannen uit Ternate.

Schrijver brengt eerst in herinnering, dat Jezus de menschen leerde wat God van hen verlangt n.l. om den medemensch lief te hebben, maar dat de zondaren Jezus verguisden en verloochenden. Hetzelfde lot dragen z.i. de kameraden Hadji Sadok Asor, Gondhojoewono en J. A. Dengah, respectievelijk voorzitter en 1e Secretaris van P. K. I. en redacteur van de *Bendera-Merah*.

Die drie kameraden, zegt schrijver, hebben niets anders gedaan dan uitleg gegeven van het doel der vereeniging, zooals in de beginselverklaring uiteengezet, en voornamelijk de leden geleerd dat de menschen innerlijk en uiterlijk elkander lief moeten heben. Ook hebben zij den raad gegeven om zich op de hoogte te stellen van de tegenwoordige maatschappij welke op kapitalistischen grondslag rust of op najaging van eigen voordeel, zoodat het overgroote deel der menschen proletariër wordt.

De grondslag en de richting van het kapitalisme zijn het, die behooren en moeten worden bestreden door organisatie en eenheid. Er is geen ander middel om de verdringing tegen te gaan en ook om het lot der lagere volksklasse te verbeteren, dan organisatie en eenheid.

Menschen die de juistheid van de stelling dier drie kameraden erkennen, zijn ervan overtuigd dat hunne raadgevingen geen ge-

vaar opleveren voor de openbare rust. Niet alzoo denken evenwel de kapitalisten en hunne slaven, die opstoken, daarbij bedrog, enz., plegende.

Dat komt omdat de gevoelens verschillen. De likkers en lafaards en hunne trawanten, verklaren dat het communisme gevaarlijk is. Maar zij vergeten, dat de tegenwoordige stoornis in de maatschappij niet wordt veroorzaakt door de communisten doch door de kapitalisten en hunne aanhangers. De communisten hebben nimmer opzettelijk ongeregeldheden gepleegd.

De drie bovengenoemde broeders werden op aanstoken van bedoelde partij gearresteerd, ze zijn dus slachtoffers van opruierij.

Inderdaad, de invloed van het geld verduistert de oogen en de gedachten; terwille van het geld vergeten de moslims dat ze Mohammedanen zijn, vergeet de eene broeder den ander, enz. En terwille van het geld verkoopt men zijn vaderland en zijn landgenooten, door valsche rapporten in te dienen, enz.

Het werk der likkers te Ternate heeft een algemeene opschudding teweeg gebracht; militairen, gewapende en gewone politie, spionnen, patrouilleerden om beurten dag en nacht. Verwachtte men den vijand? Men zeide dat het volk zou opstaan.

En die verschillende politiemachten waren alleen bestemd voor het arresteeren van die drie voormannen, die de openbare rust zouden hebben verstoord. Men bedacht niet verder, dat het volk niet gemakkelijk door die 3 personen zal kunnen worden opgestookt om in opstand te komen, waar het weet, dat het tegenover een georganiseerde gewapende macht zou komen te staan, terwijl het zelf slechts kapmessen en arits bezit.

Waar de drie broeders geen enkel kwaad hebben begaan en alleen voor de belangen van de lagere volksklasse waren opgekomen, bevreemdt het schrijver zeer, dat het bestuur te Ternate zonder nader onderzoek dadelijk vol vertrouwen stelde in de rapporten der spionnen en onverwijld tot arresteering bevel gaf.

De „macht" der spionnen bracht het er toe, dat de politie bij vele leden huiszoeking deed en vele kameraden hun gezin verlieten, want ongeveer 40 hunner werden naar de gevangenis gebracht.

Hoe onaangenaam moest wel de toestand der gezinnen zijn, toen ze verlaten werden door de gezinshoofden, die slachtoffers werden.

Apa boleh boeat! die broeders zijn zich van geen schuld bewust en offeren zich op voor de beweging.

Verder zegt schrijver gehoord te hebben, dat het bestuur te Ternate nog naar bewijzen zoekt voor de door de spionnen tegen de drie broeders, die zich thans te Makasser bevinden, ingebrachte beschuldiging. Maar de drie broeders hebben geen gelegenheid om gegevens te verzamelen, om hun onschuld te be-

wijzen, omdat zij aangehouden worden, en innerlijk zullen ze verbitterd worden doordat zij in moeilijkheden en in droefheid zitten.

Valsche bewijzen zal men misschien wel kunnen vinden, maar bewijzen gegrond op waarheid niet, want schrijver weet beslist, dat de leer van de drie broeders niet anders was dan om te streven naar lotsverbetering, met vast vertrouwen en eendracht en liefde voor elkander.

Als men elkander lief heeft, zullen er geen ongeregeldheden gebeuren en zal de openbare rust niet worden verstoord.

Van vóór de arresteering der drie broeders af tot heden, worden aldoor lasterpraatjes uitgestrooid door Saids en Hadji's. En zelfs schoolkinderen maken op straat propaganda door versjes te zingen, gemaakt door de slaven der kapitalisten, om de drie broeders te vernederen. Ook scheldwoorden worden door de bedriegers en kunne slaven tegen hen geuit.

Wat is het doel daarvan?

Enkel om de leden te plagen. En als dan later de leden daartegen mochten opkomen, dan zal er weer iets gebeuren dat niet op waarheid berust, om de P.K.I. en de drie broeders te benadeelen.

Maar de leden beseffen, dat het doel der P.K.I. niet is om ongeregeldheden te veroorzaken, doch om een broederschap te stichten en samen te leven. Al wordt men uitgescholden of wat ook gedaan, men zal stil blijven. Maar zeer bevreemdend is het, dat het bestuur te Ternate niet optreedt en als het ware met het werk dier propagandisten instemt.

Schrijver vreest, dat men door dergelijke ergerlijke handelingen onverwachts toornig zal worden, en doet daarom een beroep op het bestuur om te verbieden dat er versjes gezongen worden, die anderen kunnen grieven.

Na nog te hebben verklaard dat de valschaards erop uit zijn om strikken te spannen om bewijzen te krijgen tegen de drie broeders, dat ze graag zien dat anderen ongelukkig worden, dat het echter een geluk is, dat de leden van de P.K.I. doordrongen zijn van de leer der drie broeders en alle daden jegens hen van de zijde der kwaadgezinden beantwoorden met over het hart te wrijven en te zeggen: dank u!, spreekt schrijver de hoop uit, dat over de Ternataansche zaak het licht der waarheid zal schijnen, opdat geen onschuldigen zullen worden gestraft, doch integendeel de zondigen hun verdiende loon zullen krijgen.

H.I.S. MET DEN KORAN EN H.I.S. MET DEN BIJBEL.

In een correspondentie uit Solo wijst de medewerker „Roleo" er o.m. op, dat door den Assistent Resident van Sragen voor

de opening van de H.I.S met den bijbel aldaar, een circulaire aan de Inlandsche ambtenaren is gezonden, houdende aansporing om hun kinderen naar die school te zenden, waarmede door den Assistent-Resident als het ware steun aan die school werd verleend. Bij de opening van de H.I.S. met den koran, was er evenwel geen enkele autoriteit die haar steun verleende.

VROUWEN-CURSUS SALATIGA.

Uit Salatiga wordt o.m. bericht, dat na de oprichting van de S.I.-school aldaar, het S.I.-bestuur een avondcursus opende om aan volwassen mannen onderricht in lezen en schrijven te geven. Later werd ook een dergelijke cursus voor vrouwen geopend. Deze cursussen worden „snelscholen" genoemd.

Inzender betreurt het evenwel, dat de laatste cursus allerlei belemmeringen ondervindt, niet van buiten doch van de zijde der S.I.-leden zelf. In de eerste plaats, omdat de leden het schoolgaan hunner vrouwen tegenwerken.

Inzender doet een beroep op vrouwe Djoeinah, leidster van die „snelschool," om propaganda te maken.

ACHTERSTALLIGE ABONNÉ'S.

In het nummer van 29 Juni worden de namen van de achterstallige abonné's van dit blad gepubliceerd.

DE REGEERING DOOR COLIJN ZAND IN DE OOGEN GESTROOID.

In een artikel onder dit hoofd, zegt Sam. dat de Regeering nu wel spijt zal hebben, dat zij zich door den heer Colijn heeft laten intimideeren en afzag van het plan om een uitvoerbelasting te heffen op petroleum. De heer Colijn dreigde toch met stop zetten van het bedrijf der Koninklijke verklarende dat bij doorvoering van dat plan de Koninklijke geen voldoende winst zou kunnen maken. Nu blijkt evenwel dat de Koninlijke over 1921 een buitengewoon hooge winst heeft gemaakt vergeleken bij andere bedrijven, namelijk 104 millioen gulden, zoodat zij, ongerekend afschrijving en reserve, 30 pct. dividend kon uitkeeren.

Schrijver geeft daarom der Regeering in overweging om zoo spoedig mogelijk een wet uit te vaardigen voor uitvoerrecht op petroleum. Ook acht hij het wenschelijk dat deze zaak in den Volksraad besproken wordt. Betoogd wordt dat de petroleumindustrie geen kleine bron van inkomsten is.

Maar thans is het de vraag, zegt schrijver, of de Regeering nu die belasting zal durven invoeren, want de heer Colijn, de gevreesde, is nu weliswaar geen „djago" meer van het petroleumkapitaal, maar hij zal wel door een anderen, „djago" worden vervangen.

De verschillende belastingen worden nu verhoogd en nieuwe belastingen worden ingevoerd, terwijl het volk reeds half dood is. Het zou dus verkeerd zijn indien de Regeering niet spoedig een uitvoerbelasting op petroleum invoert. Het gaat volgens schrijvers meening niet aan om bekkenslagers en tuinjongens bij den pandhuisdienst, en honderden beambten bij de S.S. en andere takken van dienst terwille der bezuiniging te ontslaan, waar het Gouvernement op andere wijze het tekort in kas kan dekken. Schrijver wijst erop, dat volgens *De Ind. Courant* het grootkapitaal het vorige jaar mooie winsten heeft gemaakt, en dat de leden van de S.P.P.H., d.z. de arbeiders bij de petroleum-industrie te Tjepoe, op een door de vereeniging gehouden vergadering zich bereid hebben verklaard, om met de Regeering samen te werken indien de B. P. M. haar bedrijf mocht stop zetten.

Reeds 300 jaren lang staat Indië onder vreemd bestuur, zegt schrijver verder, maar met den vooruitgang van Indië's zonen is het beschamend. Men krijgt geen voldoende onderwijs, omdat er geen geld voor is, zegt men, terwijl wij weten dat jaarlijks veel geld het land uitvloeit. Het zal te laken zijn als de Regeering niet zelf de bronnen van rijkdom exploiteert voor den vooruitgang van Indië. Doet zij dat wel, dan zal er geen tekort zijn in kas, en vooral zal het niet noodig zijn om de belastingen van het volk te verhoogen, en ook niet om geld van Amerika te leenen.

Indië! Indië! roept schrijver ten leste uit, uw lot staat gelijk aan dat van de sawah, die verkocht of verpand wordt te allen tijde wanneer de eigenaar dat uit gebrek doen wil.

Nog bedroevender is het, dat Mr. Van Karnebeek, Nederlandsch vertegenwoordiger ter conferentie te Genua, over Indië sprekende, buitenlandsch kapitaal uitnoodigde om in Indië te komen, mits Nederland over Indië kan blijven regeeren.

Natuurlijk zal Indië, indien de Regeering steeds de opendeurpolitiek volgt, mager en arm worden, omdat alle rijkdommen naar buiten worden uitgevoerd.

Hoe zal dan later het lot van Indië zijn?

V. S. T. P. TJITJALENGKA EN TJIBATOE.

Bericht wordt dat op de kort geleden te Tjitjalengka en Tjibatoe gehouden vergaderingen van de V. S. T. P. besproken werd de intrekking van den duurtetoeslag en dat de meeste stemmen zich voor een staking verklaarden als het plan doorgaat.

SCHOOLSTAKING.

Bericht wordt dat op 1 Juli j.l. de leerlingen van de 3e. klas der afdeeling houtbewerking van de Inl. Ambachtschool te Semarang niet binnenkwamen, omdat de onderwijzer Essen den

vorigen dag hardhandig tegenover een der leerlingen was opgetreden en trouwens gewoon is hardhandig op te treden.

Die leerlingen verklaarden den directeur niet meer op school te zullen komen, zoolang genoemde onderwijzer nog hoofd is van de werkplaats.

EEN NIEUW TIJDSCHRIFT.

Bericht wordt de verschijning van no. 1 van het maandblad *Pacific*, hetwelk door Chineesche handelaren te Semarang wordt uitgegeven ter bevordering van den handel in Indië.

NERATJA

Van 26 Juni t/m 1 Juli 1922, Nrs. 120 t/m 124.

EUROPEESCHE MILITIE.

Soerya behandelt in het hoofdartikel van 26 Juni het in den Volksraad te bespreken nieuwe ontwerp betreffende de organisatie van de Europeesche militie, waaruit hij eenige gedeelten vertaalt slaande op de invoering der zee-militie en de vergrooting van het militie-leger door den z.g. landstorm daarbij te voegen en voortaan slechts te spreken van dienstplichtigen, zonder onderscheiding in militie en landstorm.

Hij merkt daaronder op dat een en ander aanleiding zou kunnen geven tot misverstand bij de Indische nationalisten ten opzichte der bedoelingen van de Regeering. Want uit de Memorie van Toelichting zou gelezen kunnen worden dat de tegenwoordige landstorm zal gewijzigd worden in een militair goedgeoefende burgerwacht, welke te gelegener tijd kan worden gebruikt voor de handhaving van de rust en orde. En men moet niet vergeten dat de naam burgerwacht een slechten klank heeft in de ooren der Indische nationalisten na de pogingen die in het werk gesteld zijn om — tijdens de pandhuisstaking — een Europeesche burgerwacht op te richten. Die feiten liggen nog versch in het geheugen en de vervorming van den landstorm tot militie zou den Indischen nationalisten het idee kunnen geven dat daarmee bedoeld wordt de Europeanen wapens te geven tegen de Inlanders.

Bij schrijver zelf staat het vast, dat de Regeering zulke bedoelingen niet koestert, en dat de Regeering de veiligheid op het oog heeft van de heele, de Inlandsche zoowel als de Europeesche, maatschappij in Indië. En wanneer men zich vroeger in den Volksraad niet zoo gekant had tegen de instelling eener Inlandsche militie, zou het niet zooals nu gekomen zijn tot den toestand dat het militie-leger enkel uit Europeanen bestaat. Het

verschil zal nu blijven bestaan totdat òf de Europeesche militie wordt ingetrokken òf een Inlandsche ingesteld.

De Regeering behoorde zich hierover duidelijk uit te laten in den Volksraad ter oplossing van het misverstand dat verwekt zou kunnen worden door de Memorie van Toelichting.

HET SYMBOOL VAN NIEUW-INDIË.

Onder dit hoofd maakt de redactie, in het nummer van 26 Juni, het optreden van den Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken in den Volksraad besprekend, de vergelijking, dat de heer Schrieke, met zijn jeugdige en slanke, onberispelijk gekleede figuur en de roode roos op de borst er uit zag als een bruidegom, en onwillekeurig deed denken aan de vereeniging van Indië en Nederland die zoo lang van elkander gescheiden zijn geweest.

Die indruk is naar de redactie meent nog meer bevestigd doordat inderdaad belangrijke uitspraken zijn gedaan door den vertegenwoordiger der Regeering, n.l.:

dat na afhandeling der begrooting in den Volksraad ter sprake zal worden gebracht eene wijziging van het bestuur waardoor het zwaartepunt uit Nederland naar Indië zal worden verplaatst;

dat de Regeering erkent dat in verschillende opzichten fouten zijn gemaakt waarvan de schuld niet ligt bij de ambtenaren, maar bij het stelsel;

voorts de hoop, in de slotrede uitgesproken, dat alle in Indië gevestigde rassen bij de bespreking hunner eigen belangen onderlinge broederschap ter grondslag nemen zullen.

Het is de eerste maal—aldus de redactie—dat wij door de Regeering broederschap als basis hebben hooren noemen. Zij hoopt overigens dat er geen verandering van richting komen zal indien de sana-partij de overwinning behaalt bij de verkiezingen voor de Staten Generaal.

DE REGENT VAN JAPARA.

Het *Aneta*-bericht publiceerend van het voorgenomen aftreden van den Regent van Japara als lid van den Volksraad, zegt de redactie dat dit bericht weer het werk zou kunnen wezen van de reactie, met de bedoeling den heer Oetojo er toe te brengen inderdaad uit den Volksraad en uit de actie te treden, op dezefde manier als men gepoogd heeft zijn collega's, o.a. den Regent van Serang, daartoe te brengen.

Indien het bericht waarheid bevat, zou het een groot verlies beteekenen voor den Volksraad en voor het Inlandsche volk dat dan zijn meest vooraanstaanden voorvechter verliest. In aanmerking genomen echter de zware taak welke hem door de ontvoogding op de schouders geladen is, en het feit dat zijn eer en ook de goede naam aller regenten er mee gemoeid is of

hij die taak tot een goed einde brengen zal of niet, heeft de redactie er vrede mee dat hij aftreedt als lid van den Volksraad.

CIVIEL GEZAGHEBBERS.

Verwijzende naar vorige door het blad gedane onthullingen over handelingen van civiele gezaghebbers, n.l. van die in Palembang (Sekajoe) en in Timor (Alor), wijst de *Neratja*-redactie op een ander feit, door de *Sin Po* gemeld betreffende een gezaghebber in N. Guniea.

In laatstgenoemd blad werd namelijk door een schrijver een relaas gegeven van een geval van knevelarij, welke door den gezaghebber L. zou zijn bedreven ten koste van den Chineeschen handelaar Oei Kioe van Bosuik die handel dreef op Soëk. De reden van deze knevelarij zou zijn hartstocht welke de gezaghebber zou opgevat hebben voor de vrouw van den handelaar; Oei Kioe zou valschelijk van verkrachting van een Papoea-meisje zijn beticht en deswege veroordeeld en gevangengezet, en eerst „begenadigd" zijn nadat zijn vrouw er in toegestemd had zich als bijzit aan den gezaghebber over te geven. Zijne goederen zouden voorts in beslag zijn genomen en verkocht en hem zou belet zijn de streek te verlaten: toen hij zich reeds aan boord van een K. P. M.-stoomer bevond teneinde zich naar Manokwari te begeven om een klacht in te dienen bij den resident, werd hij op bevel van den gezaghebber door twee oppassers van de boot gehaald.

Een geluk was dat de andere Chineesche hadelaren voor hem opgekomen zijn en den resident per rekest van een en ander hebben verwittigd, als gevolg waarvan Oei Koei in de maand Mei de aanzegging kreeg zich naar Makasser te begeven, waar de zaak voor den Raad van Justitie zal komen.

EEN JOURNALIST GEBOEID?

Onder dit hoofd deelt de redactie mede van Padang bericht te hebben ontvangen dat een correspondent van het Padangsche blad *Oetoesan-Melajoe*, Djarab genaamd, kortgeleden wegens beleediging van een negerihoofd in Sum. Westkust tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld werd, en tijdens zijn gevangenschap weer aangeklaagd en tot twee maanden veroordeeld werd wegens eenzelfde vergrijp tegen hetzelfde negerihoofd, op welk tweede vonnis hij echter in appel ging. Geprotesteerd wordt er nu tegen dat de beklaagde bij het vervoer van de gevangenis naar den Landraad met kettingen geboeid was als ware hij een roover of misdadiger die gevaarlijk was voor de openbare veiligheid.

Ja, ... -merkt de redactie op—dit is nu een der redenen waarom het Volksraadslid Dahler scheiding eischte van de wegens roof, moord, diefstal e. d. veroordeelde misdadigers, van de politieke gevangenen.

Djarab werd veroordeeld om zijn kritiek op de wijze van belastingheffing door het negerihoofd van Salimpaoeng, en hij wordt behandeld als een moordenaar of roover, besluit de redactie.

SINGAMANGARADJA.

Uit het Bataksche orgaan *Soara Batak* verneemt de redactie dat door een Batakker van Pematang Siantar gegevens worden verzameld voor een uit te geven boek over Radja Singamangaradja, den Batakschen radja, over wien in een vorig nummer een en ander is verteld (zie overzicht No. 22 blz. 336).

DARMO-KONDO

Van 14 Juni 1922, No. 46.

UIT BALI EN LOMBOK.

Opgenomen is een tweetal artikelen, onderteekend resp. door Amongprodjo en Neutraal. In het eerste artikel wordt o. m. gezegd, dat de Inl. landsdienaren in Bali en Lombok, wier positie nog niet is verbeterd, bij het vernemen van het bericht omtrent de voorgenomen intrekking van de duurtetoeslagen, hierover bij voorbaat reeds geklaagd hebben, omdat het leven naar beweerd wordt, thans nog buitengewoon duur is, zoodat zij zich allen ongelukkig zullen gevoelen, zoodra de intrekking van de duurtetoeslagen werkelijkheid zal zijn geworden. Ofschoon de door het Gouvernement toegepaste bezuiniging èn door inkrimping van het personeel èn door vermindering der ambtenaarssalarissen, schr. wel gerechtvaardigd voorkomt, zou hij toch gaarne willen hopen, dat deze bezuiniging niet op zoodanige wijze zal geschieden, dat de „kaoem-boeroeh" van het Gouvernement daardoor in ellende verkeeren. Tot deze Gouvernements werknemers, voor wat Bali en Lombok betreft, wier salarissen nog niet verbeterd zijn, rekent schr. te behooren de djaksa's, adjunct-djaksa's, mantri's politie, kantja's, cipiers, schrijvers, mantri's bij den veterinairen dienst, vaccinateurs, politieagenten e.a. Schrijver smeekt het Gouvernement om de duurtetoeslagen van deze landsdienaren niet af te schaffen, maar te handhaven en bij de salarissen te voegen.

Het tweede artikel bevat in hoofdzaak eene mededeeling omtrent de verdiensten van den mantri-politie van Tjoelik, den heer Soeradi, die vele belangrijke zaken tot klaarheid heeft weten te brengen, waaronder zelfs eenige roof- en moordzaken van eenige jaren her. Na hiervoor den heer Soeradi dank te hebben gezegd, vraagt schr. zich af, of Soeradi's verdiensten als mantri-politie

door de bevoegde autoriteiten wel gewaardeerd worden, en hij twijfelt er niet aan of de door dezen politieambtenaar gepresteerde diensten zullen niet onbeloond blijven.

CURSUS B. O.

In een korte mededeeling wordt er melding van gemaakt, dat de Hollandsche avondcursus van de afdeeling Solo van de vereeniging Solo zich in een druk bezoek mag verheugen. De leerlingen nemen in aantal toe, er zijn vele bejaarde menschen onder.

AMBTENAREN-ONTSLAG.

Het bericht ontleenend aan *Aneta*, dat de Regeering er van afziet de duurtetoeslagen in te trekken, wordt in een entrefilet o.m. de vraag gesteld, of de andere wijze van bezuiniging, welke de Regeering thans toepast door inkrimping of ontslag van personeel, wel kan worden gestuit.

REDACTEUR-EXAMEN.

In het redactioneel gedeelte is opgenomen een bekendmaking van de Directie van de N. V. „Boedi-Oetomo", uitgeefster van dit blad, waarin o.m. medegedeeld wordt dat op 18 Juni in den te 8 uur 's avonds in de societeit Habiprojo te Solo door de directie en de commissie van redactie een examen zal worden afgenomen aan candidaten voor de betrekking van redacteur van de *Darmo-Kondo*, op een beginsalaris van *f* 75 's maands tot een maximum van *f* 100, te bereiken na 4 jarigen dienst, welk maximum kan worden verhoogd, wanneer eventueel mocht blijken, dat de N. V. B.-O. vooruit gaat.

(Door de *Panggoegah* van 20 Juni wordt deze bekendmaking beschouwd als een succes van de door haar geleverde critiek op de *Darmo-Kondo*.—Rapp.)

DE BESTEMMING VAN DE INLANSCHE VROUW.

Tondokoesoemo schrijft een uitvoerig artikel, hoofdzakelijk eene weerlegging van het in een vorig nummer van dit blad opgenomen artikel van R. A. Hastoeti (vgl. Overzicht No. 24/1922 blz. 414/415), die het trouwen voor de vrouw van ondergeschikt belang acht en de ontwikkeling van het intellect daarentegen op den voorgrond stelt, opdat zij daar uitsluitend haar brood mede kan verdienen.

Schrijver beroept zich daarbij op de uitspraken van P. Mulford, speciaal voor wat betreft de woorden: „De vrouw is de draagster van de toekomst en het zaad der toekomst ligt in het kind".

Hij vraagt zich af wat voor nut deze woorden wel hebben, wanneer zijn Inl. zusteren, de ontwikkelden onder haar vooral, van dezelfde meening zijn als R. A. Hastoeti.

In een extra-bijlage van dit nummer wordt van de hand van evengenoemde schrijfster een artikel aangetroffen, waarin zij haar standpunt ten aanzien van het huwelijk verdedigt en van meening blijft dat het trouwen, het polygamisch huwelijk vooral, de oorzaak is van alle kwaad en dat eens een tijd zal komen, dat tusschen man en vrouw als door God voorbeschikt, geen huwelijk meer zal bestaan. Voorts geeft zij als haar eindconclusie te kennen, dat voor haar in waarheid de maag zwaarder weegt dan het belang van het kind.

TEGEN DEN VOORUITGANG.

In een uitvoerig gesteld artikel over den vooruitgang van het Jav. volk in Westerschen zin, spreekt W. G. o. m. zijne afkeuring uit over de verloving en het Europeesche dansen.

Van 17 Juni 1922, No. 47.

VERSLAGEN EN ARTIKELEN.

In de Maleische uitgave zijn zonder commentaar opgenomen de afdeelingsverslagen van den Volksraad met de betrekkelijke Memorie van Antwoord met betrekking tot de benoeming van den heer Gobee tot wd. Adviseur van Inlandsche Zaken, de volksontwikkeling, de pandhuisstaking, de bezuiniging en de intrekking van de duurtetoeslagen, de actie van het Comité voor de Autonomie van Indië, de vereeniging Boedi-Oetomo, de vervolgingen van leiders, en de verbanning van Tan Malaka en Bergsma. Voorts een open brief van Gatoet Sastrodihardjo, den redacteur van de *Panggoegah*, gericht tot den Assistent-Resident van Jogjakarta houdende verzoek om de verantwoordelijkheid over het aanhangige persdelict van de *Pgg.* op zich te mogen nemen. (Zie Overzicht 24 onder *Oetoesan Hindia*).

DE POLITIEK IN DE VORSTENLANDEN.

In dit en het volgende nummer schrijft Todongso een uitvoerig artikel, dat gewijd is aan eene beschouwing over de door de Regeering in de Vorstenlanden gevolgde politiek, in het bijzonder ten aanzien van het zelfbestuur van den Soenan, aan welke beschouwing het volgende is ontleend.

Schr. begint met uitvoerig te behandelen de verhoudingen tusschen het Gouvernement en het Zelfbestuur, voortvloeiende uit de bestaande contracten, die volgens hem alle van nog al vredelievenden aard zijn en in zooverre goede uitwerking hebben, dat de thans heerschende toestanden te Solo, na het bestaan

van die contracten, alle wijzen op orde en rust. Schr. geeft toe dat onder die contracten er wellicht een te vinden is, hetwelk zware voorwaarden inhoudt, maar zulk een contract acht hij toch niet buitengewoon, en moet het wellicht slechts dienen om er wat kracht bij te zetten, want de Regeering heeft immers ten deze toch steeds goede bedoelingen, zooals o.a. blijken kan uit de verklaring van den Regeeringsgemachtigde in den Volksraad, dat degenen die tegen het Zelfbestuur oppositie voeren de Regeering tegen zich zouden krijgen, voorts uit de vele regelingen, welke er op wijzen, dat het der Regeering inderdaad ernst is, om aan het Zelfbestuur den vrijen teugel te laten. Dat de Regeering thans nog steeds meer waarde schijnt te hechten aan en te handelen volgens ouderwetsche contracten zou, naar schrijver vermoedt, wellicht hieraan toe te schrijven zijn, dat zij zich bezorgd maakt voor de mogelijkheid dat door het Zelfbestuur handelingen als in den ouden tijd zouden kunnen worden begaan, welke de orde en rust kunnen verstoren. Maar gelet op de toestanden in de laatste jaren welke alle getuigen van eene goede verstandhouding en vertrouwen tusschen Regeering en Zelfbestuur, durft schr. te verzekeren, dat het niet lang meer duren zal of de Regeering zal het er heen leiden dat aan het Zelfbestuur volkomen de macht wordt gegeven om het land zelf te besturen zooals het een Rijk betaamt. De bewering van velen, die aan de goede bedoelingen van de Regeering nog steeds twijfelen, als zouden de macht en het aanzien (van den Soenan) daardoor juist verminderd zijn, weerlegt schr. door er de aandacht op te vestigen, dat dit verschijnsel het gevolg is van de herhaaldelijk plaats gehad hebbende mutaties onder de residenten, die qua mensch natuurlijk niet van dezelfde opinie zijn, dan wel aan de omstandigheid, dat de Regeering wellicht nog geen vertrouwen stelt in het Zelfbestuur. Wat betreft het verminderde prestige van den Soenan, zooals door velen wordt beweerd, schrijver zegt dat daarmede wellicht bedoeld wordt een wijziging der bestaande gebruiken en gewoonten in den kraton, eene wijziging welke naar zijn meening niet altijd beteekent een vermindering van de macht of het aanzien van den zelftbestuurder. Als dat inderdaad wel het geval was, aldus schr., dan moest dat eenerzijds meer een gevolg zijn van de eischen des tijds, zoodat bedoelde veranderingen der gebruiken en gewoonten in den kraton, mits beantwoordend aan de eischen van den tijd, hoegenaamd geen gewicht in de schaal kunnen leggen, want in de gebruiken en gewoonten ligt immers niet de hoogheid of het aanzien van den zelfbestuurder, zooals velen wel plegen te zien, maar in de middelen waarover de staat beschikt.

Anderzijds zou de vermindering van het prestige van den Soenan het gevolg kunnen zijn van de verkeerde wijze van handelen van

de Regeeringsvertegenwoordigers, i.c. de Residenten, zonder dat daar van eenig opzet sprake kan zijn, omdat zij, de Residenten, Hollanders zijn, wier adat verschilt met die van den Javaan. Maar wanneer de onbewuste handelwijze van den Resident toch met geweld is geschied, zonder dat hij voor een nader overleg vatbaar is, dan wordt zulk een handelwijze gevoeglijk beschouwd als te zijn met opzet begaan. Schrijver zegt dat het een vrij lastige kwestie is om uit te maken of zulk een handelwijze al dan niet geschied is met medeweten van de Regeering. Hij voor zich gelooft wel nog steeds aan de goede bedoelingen van de Regeering, die de belangen van de Vorstenlanden degelijk ter harte neemt, maar dan denkt hij onwillekeurig toch aan het aan R. M. H. Woerjaningrat verleend ontslag als lid van den Soloschen Rijksraad, welk ontslag mogelijk alweer het gevolg is van de averechtsche inzichten van den betrokken Regeeringsvertegenwoordiger te Solo, zonder dat de Regeering daarvan kennis heeft gedragen, omdat het den Vorst immers niet geoorloofd is om, buiten den Resident om, met de Regeering rechtstreeks in correspondentie te treden, zoodat de motieven die tot dat ontslag geleid hebben, kunnen wijzen op corruptie, en de Vorstenlandsche toestanden wel steeds te wenschen zullen overlaten, zoolang daarin geen verandering komt.

Na de kwestie Woerjaningrat en de uittreding van Pangeran Hadiwidjojo en Pangeran Hangabehi (uit het bestuur van B. O.) nogmaals breedvoerig te hebben nagegaan en getoetst aan de verschillende omstandigheden, komt schr. tot de veronderstelling, dat alles niet onmogelijk het werk van den Resident is geweest, een handelwijze welke hij minder gepast noemt, omdat zij duidelijk wijst op een verbreking van den vriendschapsband; zoo is de handelwijze van een mogendheid, die naar macht streeft, terwijl de verhouding tusschen de Regeering en het Zelfbestuur, naar schrijvers meening, oprecht had behooren te zijn, met uitsluiting van eenig politiek en diplomatiek gedoe, daar de Vorstenlanden toch immers geen vijanden zijn van de Regeering.

Tenslotte is schrijver van oordeel dat, wanneer de Regeering het werkelijk goed meent met de Vorstenlanden en rechtvaardig wil zijn, zij een zoodanige regeling zal treffen, dat:

1e de resident over alle aangelegenheden, die hij op het oog heeft, te voren moet beraadslagen met den Rijksbestuurder,

2e de Zelfbestuurder in de gelegenheid gesteld wordt om zich, bij verschil van meening met den Resident, rechtstreeks te wenden tot den G.G.,

3e de rechten van het Zelfbestuur geregeld worden naar en volgens de grondslagen eener grondwet, waarvan de besprekingen in het openbaar en met de meeste oprechtheid behooren te geschieden.

Van 21 Juni 1922, No. 48.

VOLKSTOESTAND EN BEWEGING.

Hierover een artikel van „B" waarin deze het in hoofdzaak heeft over den slechten economisschen toestand van het Inlandsche volk, welke geleid heeft tot de geboorte van vele vereenigingen, die alle hetzelfde doel hebben: de verlossing van het volk uit de ellende. Gezegd wordt o.m. dat de kracht van de beweging gelegen is in de eendracht en vastberadenheid van het volk zelf en dat men daarbij indachtig moet zijn aan het bekende spreekwoord: „Brani karena benar, takoet karena salah".

DE MALEISCHE TAAL.

In dit en het vorige nummer is opgenomen een artikel van Kidangkentjono, handelende over het Inl. onderwijs en over den achteruitgang van den economischen toestand van het Inl. volk. Ten aanzien van het onderwijs wordt o.m. gezegd, dat de Maleische taal gebleken is een onmisbare taal te zijn, vooral voor Landskantoren, waar zij in de correspondentie met de Inl. en Chineesche hoofden nog steeds gebezigd wordt. Voorts is schrijver pessimistisch gestemd over de toekomst van de leerlingen van de 2e klasse en H.I. Scholen, in verband met het grooter wordend aantal abituriënten van de Middelbare Scholen.

Van 24 Juni 1922 No. 49.

KOETSIERSSTAKING SOLO.

Aangaande de staking welke te Solo op 22 Juni onder de koetsiers van huurrijtuigen is uitgebroken, worden eenige bijzonderheden medegedeeld. Gezegd wordt o.m. dat de staking op touw gezet is als protest tegen de te hooge geldboete, welke door de Commissie van Huurrijtuigen opgelegd is voor de eene of andere overtreding, bedragende minstens *f* 50. Behalve dat werd het bordje van elken wagen door de Commissie afgenomen waardoor men genoodzaakt was den wagen thuis te houden. Door de eigenaren van de wagenverhuurderijen werd tot de bevoegde autoriteit collectief het verzoek gedaan om recht en verzachting van de h.i. te strenge maatregelen tegen de huurrijtuigen, als antwoord op welk verzoek den 23sten Juni d.a.v. den eigenaren aangezegd werd, om de huurrijtuigen zooals gewoolijk te laten rijden met de belofte, dat naar hunne grieven een rechtvaardig onderzoek zal worden ingesteld, terwijl de reeds door de Commissie afgenomen bordjes aan de betrokken eigenaren teruggegeven werden zonder meer.

BOEDI OETOMO

Van 18/30 Juni 1922, nrs. 71/76.

EEN OPROEP.

Door Soetopo, den hoofdredacteur van het blad, wordt de volgende „belangrijke oproep" geplaatst:

„Broeders, wijze ridders, laten wij onze kracht uitoefenen op buitengewone wijze voor we te laat zijn.

Komt, gij Javaansche en Indische ridders, g e d e n k t uw plicht!

Thans is de tijd van de komst van den Rechtvaardigen Vorst nabij!!!

Het bewijs daarvan is dat de verandering van het Bestuur over Indië spoedig in werking zal treden.

Wanneer wij de zaken hun beloop laten, zal ongetwijfeld de macht over het land in handen komen van de Verdrukking en deze slechts van Nederland naar Indië overgeplaatst zijn.

De incarnatie van dezen Dosomoeko zal dan wreeder en hardvochtiger zijn dan tevoren, omdat hij tot dienaren zal hebben de lieden die uitstekend op de hoogte zijn van onze houding, ons gedrag en onze gedachten.

In het kort beteekent onze vergelijking: wanneer de komende Volksraad, Wetgevende Raad en Raad van Indië vol wordt met vertegenwoordigers van den P.E.B. en het I.E.V., die de Regenten en andere Javaansche grooten de hand boven het hoofd houden en onze kapitalisten, die vol zijn van verlangen naar overdreven eerbiedsbetoon en rijkdom en werktuigen der verdrukking werden, zal ons lot zeker nog erger worden dan tevoren.

Broeders, bedenkt, hoe de Volksraad thans is, hoe de houding is van Mr. Van Gennep en de zijnen zoodat buitengewoon diplomatieke lieden als Raden Kamil en St. Mohammad Zain gedwongen werden ook hun geduld te laten varen. Is deze woordenstrijd in den Volksraad niet een duidelijk beeld ervan dat de verdrukkers ten krachtigste onzen vooruitgang tegenhouden?

De reactie wijst voortdurend op onze onrijpheid om onze eigen zaken te regelen. Is dat waar??? zouden wij niet schuldig zijn tegenover ons moederland, wanneer wij ons stil hielden en onze nakomelingen later nog meer worden verdrukt dan wij.

Broeders, komt, laat ons die voor ons beschamende beschuldiging tot een leugen maken.

Laat ons de plaatsen in de komende vertegenwoordigingen innemen als: de Desa-, Regentschaps-, Provinciale Raden, Volksraad en Wetgevenden Raad. Laten wij groote meetings houden om ons verlangen naar algemeen kiesrecht te uiten opdat onze werkelijke vertegenwoordigers het zullen zijn die de wetten voor Indië maken

en niet de reactie de Staatsregeling zal uitkiezen alleen van nut voor de sterken.

Zijt gij allen u bewust van de autonomie-regeling welke in Boedi Oetomo is opgenomen? Het Bestuur over Indië zal worden overgebracht naar Indië met behulp van een Wetgevenden Raad, maar de verkiezing der leden zal worden overgelaten aan het Hooge Bestuur. Is dit niet een middeltje ten bewijze van de juistheid van het Javaansche spreekwoord: Den kop loslaten maar den staart stevig vasthouden? Het aantal leden van den Volksraad zal worden uitgebreid om vertegenwoordigers van verschillende groepen te kunnen opnemen, maar als de wijze van verkiezing onveranderd blijft, zullen dan de vertegenwoordigers van het volk in Indië er binnentreden?

Leden van den Wetgevenden Raad zullen de vertrouwensmannen van den Volksraad worden. Mooi!! Theorie, maar wie vertrouwt die? Wanneer het afhangt van de verkiezing van leden van den Volksraad, zullen er alleen leden van den P. E. B. in komen, en de wetten zullen alleen onze kleine economie behartigen en ten bate van de uitbreiding van de Vreemde Trust zijn; is dat geen gevaar?

Het is geen kinderspel, onze ontwikkelden moeten spoedig voor het te laat is ingrijpen.

Hoe moet dat geschieden?

De politieke zin moet dagelijks worden opgewekt!

De kennis van de Staatsinrichting behoort voordurend beoefend te worden en besproken met de politici.

De ontwikkelden moeten niet tegen zwaren arbeid opzien om de onontwikkelde broeders den weg te wijzen, de eigen behoeften te leeren: onderwijs, volledige grondrechten op den eigen grond, waterverdeeling, vrijen handel, enz.

De Inlandsche kranten brengen dagelijks politiek die door de geheel onontwikkelden gemakkelijk te vatten is.

Den 11den September zal de Volksraad de wijzrging van het Bestuur in behandeling nemen. Laat onz onze meening daarover uiten voor de debatten beginnen.

Ongetwijfeld is de tijd thans gunstig?

Er is al een Comité Al-India dat gemakkelijk groote vergaderingen kan organiseeren. Boedi Oetomo moet niet bevreesd zijn de eerste leider van Al-India te zijn. Ontwikkelden, vooruit, wij moeten van deze gunstige gelegenheid gebruik maken. Laat ons trachten de macht in handen te krijgen, niet achten op de moeilijkheden.

Komt broeders, de tijd om de macht te veroveren is reeds gekomen!!!

Soetopo.

NIEUWSBLADEN OP DE BUITENBEZITTINGEN.

BENIH-MARDEKA

Van 1 t/m 13 Juni 1922, Nrs. 85 t/m 91.

DUURTETOESLAG.

In het nummer van 3 Juni komt de redactie op tegen een artikel in *Andalas* waarin het afschaffen van den duurtetoeslag wordt veroordeeld. De redactie is namelijk voor de intrekking en constateert dat de schrijver niet schijnt te begrijpen dat het tractement van de ambtenaren betaald wordt door het zweet van het volk dat voor een aantal uit arme lieden bestaat, voor een kwart dood is en rodi en verdere zware belastingen heeft op te brengen. Doordat het gouvernement geen geld genoeg over heeft om voor het algemeen voldoende te zorgen lijdt het volk onder de gevolgen daarvan, het krijgt geen onderwijs genoeg, in kampongs wordt niets gedaan tegen overstroomingen enzoovoort. Schrijver meent dat de gouvernements ambtenaar het gemis aan inkomsten moet dragen in het belang van het volk, hoewel hij meent dat voor de laagste ambtenaren verhooging van salaris gerechtvaardigd is. Hij komt ertegen op dat de schrijver hem verwijt de gouvernements arbeiders inkomsten te willen doen ontnemen, omdat die ambtenaren ook niet meegedaan hebben toen de particuliere werknemers van den Delispoorweg het werk staakten.

GEDULDIG EN OVERIJLD.

Onder dit hoofd geeft het blad van 6 Juni een lang hoofdartikel van Soeloeh, waarin deze betoogt dat men het geduld in de plaats van overijling moet stellen. Weliswaar hebben vele broeders tegenover de schraapzucht en het overijld handelen van het kapitalisme gevaren ondergaan, zijn ze in afgronden gestooten en arm geworden, maar ook bij vele kapitalisten komt een keer en velen zijn gevallen, ondernemingen moesten worden gesloten enzoovoort. Schrijver zet dan in den breede uiteen hoe verkeerd en in strijd het is met den godsdienst om niet geduldig te zijn (sabar) en vertelt dat de lieden die takboer, ijdel en verwaand zijn daardoor gestraft zullen worden door God en aanleiding geven tot allerlei vijandigheden.

PROTEST TEGEN ARRESTATIES.

In het nummer van 8 Juni komt een bericht voor waarin wordt gezegd, dat een week tevoren door den rechter te Kabandjahé ongeveer 20 menschen werden beboet met *f* 10 tot *f* 20

omdat zij weigerden te helpen aan den bouw van een woning voor een crani van het districtshoofd. De menschen beklaagden zich daarover bij den controleur waarop deze hen naar de gevangenis liet brengen. De president van de Perserikatan Batak Karo heeft een klacht ingediend bij den Procureur-Generaal.

PEWARTA-DELI

Van 12 t/m 23 Juni 1922, Nrs. 67 t/m 72.

POLYGAMIE.

M. I. geeft onder dit hoofd een artikel, waarin hij verklaart dat, hoewel de Mohammedaansche godsdienst het toelaat, het toch afkeurenswaardig is om meer dan één vrouw te bezitten, aangezien daaruit vele onaangenaamheden kunnen voortvloeien. Daarom acht schrijver het beter, dat de Inlanders te dezen aanzien de andere rassen volgen.

NEUTRALE H. I. S. IN BINDJEI.

In een entrefilet onder dezen titel wordt bericht dat door de adellijke personen in Bindjei naar verluidt een N. H. I. S. is opgericht, welke reeds 40 leerlingen telt.

LANDSCHAPSRAAD.

„De Uitkijk", sprekende over vruchtelooze pogingen, die door de Inlandsche vereenigingen zouden zijn gedaan om het Indische volk vooruit te helpen, betoogt in een artikel onder het hoofd: „Op welke wijze moeten wij nu actie voeren?" er de wenschelijkheid van, dat de bewoners der zelfbesturende Landschappen ter Sum. Oostkust, die niet aan den Volksraad onderworpen zijn, van elke kampong een vertegenwoordiger zenden en een vergadering beleggen, waarop een motie kan worden aangenomen om een deputatie naar den Gouverneur te zenden met het verzoek te hunnen behoeve een Landschapsraad te doen instellen.

De redactie verklaart onder in een noot accoord te gaan met het instellen van een Landschapsraad, daar — indien zulk een raad er is — over de door de verschillende vereenigingen eventueel ingediende moties spoediger beslist kunnen worden.

BEZUINIGING BIJ DE DELI- EN EENIGE ANDERE MAATSCHAPPIJEN.

In een entrefilet wordt er op gewezen dat, waar het Gouvernement slechts door vermindering van salarissen gaat bezuinigen, de Deli- en eenige andere maatschappijen die bezuiniging in-

voeren door het ontslaan van haar personeel, waardoor ook de vrouw en kinderen van dat personeel broodeloos raken. Schrijver vraagt of de Regeering hiermede dan geen bemoeienis heeft, want — zegt hij — gedurende de duurte van rijst heeft zij in het belang van de bevolking indertijd toch ook ingegrepen.

BEZUINIGING.

Een schrijver, zich „(Het Masker)" teekenende, geeft onder dit hoofd een artikel, waarin hij verklaart, dat de door het Gouvernement en particulieren thans gevolgde bezuinigingswijze alleen dient om de rijken te bevoordeelen en de armen te benadeelen.

Schrijver geeft dan aan op welke manier bezuinigd behoort te worden.

ONS RAS EN DE BLANKE MENSCHEN.

Verdeeld over de nummers van 16 en 23 Juni wordt een stuk opgenomen van den redacteur Tengkoe Kamaloe'ddin, waarin hij het heeft over de houding van den Europeaan tegenover de Inlanders, vooral die van Sum. Oostkust, die—in vergelijking met de Javanen—volgens hem als stiefkinderen worden behandeld. Schrijver noemt eenige gevallen van onderscheid-making tusschen Europeanen en Inlanders, zegt dat de Inlanders door de Europeanen met minachting worden aangezien, terwijl aan die Inlanders hunne rechten worden onthouden. Hij meent dat zoo iets niet mag bestaan, want—merkt hij o.m. op—al worden wij overheerscht, wij zijn toch ook menschen, die net zoo goed gevoel bezitten.

ZELFBESTUUR-BELASTING.

S. S. wijst er in een entrefilet op dat, waar de ondernemingscrani's in Serdang, die met het innen der belastingen in de Zelfbesturende landschappen aldaar belast zijn, daarvoor collecteloon genieten, de crani's van de ondernemingen in Padang en Bedagei voor het innen van zulk een belasting geen procenten krijgen. Schrijver brengt een en ander onder de aandacht van den Ambtenaar der belastingen in Padang en Bedagei en verzoekt tevens de redactie om van dit nummer een exemplaar aan dien belasting-ambtenaar te zenden.

HET LOT DER KAMPONGHOOFDEN IN DE ZELFBESTURENDE LANDSCHAPPEN.

In verband met de groote verantwoordelijkheid der kampong-hoofden in de Zelfbesturende Landschappen, wordt in een en-

trefilet onder bovenstaand hoofd de hoop uitgesproken, dat het inkomen dier hoofden ad. *f* 24.— per maand, waarvan *f* 15.— salaris en *f* 9.— duurtetoeslag, zal worden vermeerderd. Weliswaar krijgen zij voor het innen der belastingen hiervan nog 8% collecteloon er bij, doch dit is lang niet voldoende indien men nagaat dat zulk een kamponghoofd zijn stand moet ophouden, zegt schrijver.

NATIONAAL FEESTMAAL TE BANDOENG.

Het nummer van 19 Juni bevat als hoofdartikel een stuk van den redacteur Tengkoe Kamaloe'ddin, waarin tegen de *Deli-Crt.* wordt opgekomen, naar aanleiding van het door dit blad in zijn nummer van 16 Juni j.l. geplaatst artikel over het nationaal feestmaal te Bandoeng, waarbij de heeren v. Hinloopen Labberton, Dahler enz. op den vloer medegezeten en met de handen medegegeten zouden hebben.

HET BESTUUR DER VEREENIGING „MENOLONG DIRI" TE P. BRANDAN.

J. P. deelt in een entrefilet mede, dat de bestuursleden der vereeniging Menolong Diri te Pangkalan Branden geen acht geven op het geklaag der leden en reeds jaren geen vergadering hebben uitgeschreven, terwijl volgens de betrekkelijke statuten elk kwartaal een bestuursvergadering moet worden gehouden.

Schrijver hoopt, dat er spoedig een algemeene vergadering en een verkiezing van het bestuur zal plaats hebben.

DE „PASAR-DERMA" IN TAPANOELI.

Gepubliceerd wordt een van het bestuur van het Bataksche Studiefonds in Kota Nopan ontvangen circulaire, houdende eene mededeeling over de door dit fonds op 31 Augustus en 1 en 2 September a.s. in Tapanoeli te houden „pasar-derma", van de opbrengst waarvan 50% ten bate zal komen van de H. I. S. in Sipirok en 50% van het Bat. Studiefonds, het Internaat in Kota Nopan, de Polikliniek in Penjaboengan, het leprozenhuis in Raboeran enzooroort.

HINDIA-SEPAKAT

Van 8 Mei t/m 29 Juni 1922 nos. 48 t/m 60.

HET SUMATRAANSCHE EENHEIDSCOMITÉ.

Het nummer van 8 Mei bevat een rapport van den commissaris van het Comité Persatoean Soematera, Abdoe'lxarim Ms. (*), over zijn propaganda reis in Atjeh.

Daarin wordt verklaard dat de reis naar Langsa in Atjeh werd ondernomen nadat met de leden van het Comité te Siboga overeengekomen was het in Maart te houden Sumatraansch Nationaal Congres uit te stellen tot Mei 1922.

Hoofddoel was propaganda te maken door vergaderingen in verschillende plaatsen in Atjeh voor de plannen van het comité wat betreft het Sumatraansch Nationaal Congres.

De commissaris verklaart er in geslaagd te zijn,—dank zij de hulp, verleend door verschillende volksleiders te Langsa—, om tot overeenstemming te geraken met verschillende Inlandsche vereenigingen, het gevolg waarvan is geweest een gecombineerde vergadering op 18 Februari 1922 van de besturen van N. I. P., S. I. en V. S. T. P. te Langsa. Ook de vereeniging B. O. was uitgenoodigd, maar deed jammer genoeg niets van zich zien of hooren.

In die vergadering werd besloten: op 25 Februari 1922 te Langsa een openbare vergadering voor de eenheid van Sumatra te houden, en op gezamenlijke kosten der drie genoemde vereenigingen ook in verschillende andere streken in Atjeh dergelijke vergaderingen te doen plaats hebben.

Een propaganda-vergadering te Koeala Simpang op 12 Maart kon niet doorgaan omdat op dien datum sprekers tegenwoordigheid vereischt werd op een N. I. P.-vergadering te Langsa. Op 26 Maart had met goed resultaat een propaganda-vergadering te Idi plaats.

Om het propagandawerk te vergemakkelijken was aan verschillende Inlandsche vereenigingen in andere plaatsen, politieke zoowel als economische, schriftelijk steun gevraagd voor het voorbereiden van vergaderingen, maar er was enkel antwoord gekomen van N. I. P.-leden te Lho' Seumawe en Bambil (Segli). Propagandist kon echter niet op deze twee plaatsen aanwezig zijn, op de eerste doordat hij op het tijdstip dier vergadering ziek werd, op de tweede doordat toen zijn vrouw en kind ziek waren.

Naderhand ontving hij een schrijven van de S. I. te Kota Radja, waarin gevraagd werd wat op het congres zou besproken

(*) Tegenwoordig hoofdredacteur van Hindia Sepakat.—Rapp.

worden; het verzoek om steun in geld en huisvesting der uit Langsa over te komen propagandisten werd echter onbeantwoord gelaten. Dat schrijven was niettemin door propagandist beantwoord met een tweeden, nader toelichtenden, brief. Hij twijfelt evenwel, gezien de minder stevige organisatie der Atjehsche volksvereenigingen, aan eenigen steun voor het congres, behalve dan van de vereenigingen in Langsa.

Van de verschillende op bedoelde vergaderingen aanwezige afgevaardigden van vereenigingen, heeft er zich slechts één, Sjamsoeddin, aangemeld als afgevaardigde voor het komende congres, dat men vroeg zoo mogelijk te Langsa te houden.

In een N. B. wordt de hoop uitgesproken dat de heer Sjamsoeddin, die de kosten van zijn bezoek aan het congres zelf dragen zal, door de Atjehsche vereenigingen als algemeen vertegenwoordiger zal worden erkend.

In het nummer van 22 Mei wordt meegedeeld dat den avond tevoren te Sibolga een vergadering plaats had voor de nieuwe samenstelling van het bestuur van het Comité Persatoean Soematera waarvan de actie dreigde te verloopen. Aanwezig waren: de S. I. Sibolga, de Saudagar Vereeniging Sibolga, het hoofdbestuur der verg. Hatopan Kristen Batak, de S. I. Penjaboengan, de S. I. Baros en de S. I.-kring Tapanoeli. Het dag. comité-bestuur bestaat thans uit de heeren M. H. Manullang als voorzitter, Abdoe'lxarim M.s. als secretaris, en Dja Endar Boengsoe (van de S.I. Sibolga), Magas Abdoel Madjid (te Padang) en Parada Harahap (te Batavia) als commissarissen.

De vroegere secretaris van het comité, Marah Tagor, neemt in het nummer van 29 Mei afscheid, mededeelende dat hij zelf op de vergadering van 21 Mei ontslag gevraagd heeft, maar dat hij het comité steeds zal blijven steunen.

Blijkens een bericht in het nummer van 1 Juni zou de heer Manullang, voorzitter van het comité, naar Padang Sidempoean afgereisd zijn voor het houden eener propaganda-vergadering, terwijl in de bedoeling ligt zoo mogelijk ook dergelijke vergaderingen te houden te Sipirok en op andere plaatsen in Tapanoeli.

In een later nummer (van 12 Juni) wordt meegedeeld dat de vergadering te Sipirok op 14 Juni bijgewoond zal worden door de redactiestaf van *Hindia-Sepakat*, bestaande uit de heeren Manullang, Abdoe'lxarim en Sjamsoeddin, en dat gesproken zal worden over: het beginsel van de Sumatraansche eenheid, het te Padang te houden congres en de motie, op dat congres uit te brengen.

Een verslag van de op 14 Juni te Sipirok gehouden propagandavergadering meldt ongeveer het volgende:

De vergadering werd door ± 5000 personen bezocht en ook door de autoriteiten, o. w. de ass.-demang van Sipirok en de ambt. t/b. van Padang Sidempoean.

Na een woord van welkom hield de voorzitter Manullang een rede, waarin hij de bedoelingen van het Comité Persatoean Soematera uiteenzette, betoogde dat het een eisch van deze eeuw is dat de Inlanders een hoog gevoel van nationalisme bezitten. Zij moeten daarom niet letten op geloof, op christendom of mohamedanisme, en behooren voor alles te doen gaan het gevoel van rassengemeenschap en vaderlandsliefde. Dit nu heeft geleid tot het streven om eenheid te verkrijgen onder de totdusver verdeeld gaande Inlandsche nationale bewegingen op Sumatra, en tot de vorming van het Comité Persatoean Soematera. Door dit Comité zullen straks de wenschen en verzoeken der bevolking worden overgebracht aan de Hooge Regeering.

Op verzoek van den voorzitter nam vervolgens het woord Dr. Abdul Rasjid, die eveneens betoogde dat het wenschelijk was eenheid te brengen onder de thans verdeeld levende rasgroepen op Sumatra, omdat alle toch behooren tot de zonen van Indië en een band noodig is om zich zijn rechten en een menschwaardig bestaan te veroveren.

De volgende spreker, Abdoe'lxarim, verklaarde dat door verschillende omstandigheden eenige malen geen gevolg kon worden gegeven aan het voornemen om een congres te houden, maar dat thans het plan vaststaat om het congres einde Juni te Padang te doen plaats hebben. In verband met dit plan zijn uitnoodigingsbrieven gezonden aan verschillende bekende en knappe redenaars om op het congres te spreken; met blijdschap kon het comité-bestuur meedeelen dat verscheidende bekwame personen daartoe bereid bevonden zijn.

Nadat de voorzitter een en ander met een enkel woord onderstreept had, kreeg de heer Sjamsoeddin het woord voor een betoog over de wenschelijkheid eener betere beoefening van den landbouw, welke hij een nalatenschap der voorouders noemde die men eeren moest en die bovendien de bevolking voordeel en aanzien kon brengen.

Verder deed hij een beroep op de aanwezigen om bij te dragen in de kosten van het congres; door het S. I.-bestuur te Sipirok ware daarvoor een inzameling te houden.

De heer Abdoe'lxarim betuigde zijn instemming met het gesprokene, voegde er de waarschuwing aan toe, dat als men zich niet op den landbouw ging toeleggen, de grond in handen zou komen van concessiejagers en men niet anders te doen zou hebben dan op de vingers bijten. Hij wees op het voorbeeld van Deli, waar de grond zelfs tot bijna aan de trappen van het Sultanspaleis in het bezit gekomen is van het kapitaal. Met lof

sprak hij van het krachtig verzet van den heer Manullang tegen den verkoop van het land Pansoer Batoe, opdat het voor den Inlandschen landbouw behouden blijve. Er volgde een luid en langdurig gejuich der aanwezige landbouwers.

De voorzitter verklaarde het eens te zijn met de vorige sprekers, zeide dat men er voor oppassen moest dat men niet werd als de Joden die geen handbreedte van het oppervlak dezer aarde hun eigendom noemen kunnen.

Op een vraag van een der aanwezigen, Djasarip, wie er leden van het Comité zouden worden, deelde de voorzitter mede, dat als leden werden aangenomen vereenigingen en niet de leden van vereenigingen, welke mededeeling zeer beviel aan den vrager, die vervolgens een beroep deed op de aanwezigen om met woord en daad het comité te steunen en er God's bescherming voor af te smeeken. (Hoera-geroep).

De volgende moties ter voorbrenging op het Congres te Padang werden aangenomen:

1. Het Congres stelle een motie samen, aan te bieden aan de Hooge Regeering, verzoekende de vaststelling van de rechten der landskinderen op den grond, daar zij nu niet weten welke die rechten zijn.

2. Het onderwijs, zijnde de bron van allen vooruitgang, worde uitgebreid in Tapanoeli.

3. Voor de volksgezondheid in Tapanoeli worde beter zorg gedragen; poliklinieken behooren te worden opgericht enz.

4. De regeering plaatse de Indische artsen van Batakschen oorsprong in de Bataklanden, en zoo ook de artsen van elk ras in hun eigen land.

Verder werd een voorgestelde motie betreffende regeling der watervoorziening in Sipirok sterk bestreden ter vergadering, eensdeels omdat naar inzien van Dr. Abdul Rasjid de kwestie reeds begrepen was in punt 3.

Tenslotte werd wijziging gevraagd van de vertrekuren der auto's van den autodienst tusschen Sibolga en Sipirok en andere plaatsen; de ass.-demang van Sipirok verklaarde zich bereid een betrekkelijk voorstel in te dienen bij de hoofden van plaatselijk bestuur in Angkola en Sipirok, waarvoor dank werd betuigd.

(Het verslag werd gemaakt door den 1sten secretaris der S. I. Sipirok).

Het blad van 22 Juni bevat een bekendmaking van het Comité Persatoean Soematera, berichtende dat het congres zal gehouden worden te Padang op 30 Juni en 1 en 2 Juli 1922 en bevattende het volgende programma:

30 Juni, 8 u. n/m.: bijeenkomst, verwelkoming der afgevaardigden en vaststelling der te bespreken onderwerpen.

1 Juli, van 4—6 n/m.: openbare vergadering ter bespreking van de richting van het comité en het doel der eenheid.

2 Juli, des ochtends van 9—1: openbare vergadering, ter bespreking van de volgende onderwerpen:

a. onderwijs,
b. volksgezondheid,
c. veeteelt,
d. landbouw,
e. handel,
f. ambacht.

Des middags van 3—6: behandeling der verschillende ingekomen voorstellen.

Des avonds van 8—10: besloten vergadering, waarop alleen zullen worden toegelaten de afgevaardigden van vereenigingen, en behandeld huishoudelijke aangelegenheden en de beslissingen der openbare vergadering van 1 Juli.

In een nadere circulaire zullen de namen worden bekend gemaakt van de prae-adviseurs; voor de huisvesting van de congressisten zal worden zorg gedragen door den plaatselijken commissaris van het comité, Magas A. Madjid.

(Blijkens een door de *Neratja* op 3 Juli gepubliceerd telegram van den „Pemitran"-dienst—nieuw Inlandsch persbureau—heeft het congres te Padang plaats gehad).

MANULLANG.

In een entrefilet wordt de aandacht gevestigd op een advertentie voor een pas geopend hotel te Sibolga, het Sibolga-hotel, waarvan M.H. Manullang eigenaar is. In die advertentie staat o.m. vermeld dat leiders en echte journalisten (die een bewijs daarvan toonen kunnen) er kosteloos verblijven kunnen.

(Hetzelfde nummer bevat ook een advertentie van het Baligehotel, waarvan de volksleider Abdoel Manap beheerder is.)

Van het door den heer Manullang gestichte „internaat" te Sibolga, voor leerlingen der H.I.S. en Europeesche school, worden de volgende inlichtingen gegeven:

Een ruime, nette woning is gevonden, met ruim erf en waterleiding, de kinderen moeten zich onderwerpen aan het volgende rooster: 6 u. 's ochtends op, naar het bad en kleeden, 7 u. ontbijt, half 8 naar school, half twee middagmaal, van 2 — 4 rusten (binnen het erf), van 4 — 6 uitspanning (buiten het erf), half 7 avondeten, van 7 — 9 studeeren (thuis), en 9 u. naar bed.

PART. HOLL. INDISCHE SCHOOL.

Verslag is gegeven van de oprichtingsvergadering der „Particuliere Hollandsch-Indische Schoolvereeniging" te Sibolga, welke

op Donderdagavond 18 Mei plaats had ten huize van den heer J. P. Boode, chef van de firma Kerkhof en bijgewoond werd door de heeren Van der Heyden, secretaris van het Gewestelijk Bureau, de handelaren Marah Mantjajo, Malim Soetan, Dja Endar Bongsoe, A. M. Haroen, Hadji Abd. Rahim en Moehamad Achir, en den redacteur Abdoe'lxarim.

De heer Boode wees in zijn openingsrede op het feit, dat door gebrek aan plaats tegenwoordig geen Inlandsche kinderen meer kunnen worden aangenomen op de Gouvernementsscholen, terwijl de drang naar onderwijs in de Hollandsche taal zoo groot is. Hij verklaarde voorts dat de Europeesche ingezetenen van de plaats genegen waren mede te helpen aan de oprichting eener particuliere school, maar dat zonder den steun der Inlanders het plan schipbreuk zou lijden.

Wij Europeanen ter plaatse—aldus spr.—zullen onze kinderen natuurlijk niet op de te openen school kunnen plaatsen, maar de gedachte aan de vele Inlandsche kinderen die van onderwijs verstoken zullen blijven, heeft er mij en den heer Van der Heyden toe gebracht om die kinderen zoo spoedig mogelijk te helpen.

Spreker deed een beroep op financieelen steun der aanwezige handelaren, en na voorlegging en bespreking der tevoren opgemaakte statuten en verdere regelingen en kostenberekeningen, werd een bestuur gekozen, bestaande uit de heeren Marah Mantjajo, president, J. P. Boode, secretaris-penningmeester, A. M. Haroen, 2e secretaris, Hadji Abd. Rahim en Dja Endar Bongsoe, commissarissen. De heer Van der Heyden zegde zijn steun als adviseur toe.

De eerste leerlingen zullen ontvangen worden op 1 Juni 1922. Den voorrang zullen hebben de kinderen van hen die lid worden der vereeniging. Het lidmaatschap bedraagt *f* 5.— 's jaars, voor leerlingen betaalt men *f* 4.25 's maands, terwijl *f* 100.— moet worden gestort, dat na een leertijd van 7 jaar zal worden terugontvangen. Verlaat een kind binnen die 7 jaar de school of wordt het er wegens wangdrag uit ontslagen, dan wordt het geld niet dadelijk teruggegeven doch eerst na 7 jaar.

De verslaggever (Abdoe'lxarim) brengt aan het slot van zijn verslag warme hulde aan de twee Hollanders die toonen hart te hebben voor de Inlandsche bevolking, in tegenstelling met zoovele andere Europeanen, en doet een beroep op zijn landgenooten om te toonen dat zij een en ander waardeeren en eveneens wat overhebben voor het onderwijs kunner kinderen.

In een der volgende nummers worden meerdere inlichtingen gegeven omtrent de schoolvereeniging; o.m. wordt meegedeeld dat een commissie van toezicht is gekozen met den heer W. Vleghert als voorzitter en de heeren A. J. v. d. Heyden en Ma-

lim Soetan als leden, terwijl als hoofd der school zal optreden Mevr. A. van Rossum.

Doel is onderwijs te geven als op de Gouvts. H. I. S. of H. C. S.

Volgens de nu gepubliceerde statuten is behalve het reeds in het verslag genoemde, vastgesteld, dat de voor elk kind gestorte *f* 100.— wordt terugbetaald: bij overlijden van den leerling; wanneer gebleken is dat hij verstandelijk niet in staat is mede te gaan met de anderen; wanneer hij de school verlaten moet wegens ziekte of wegens andere redenen buiten zijn schuld, dan wel bij overplaatsing der ouders.

Bij verwijdering wegens wangedrag e.d. wordt het geld eerst na 7 jaar uitbetaald; wanneer er geen bepaalde redenen voor het verlaten der school door een leerling kunnen worden vastgesteld, wordt de som uitbetaald drie maanden na den datum van het verzoek om ontslag.

De vereeniging zal zich niet met de politiek bemoeien en staat voor een ieder open, ongeacht geloof of ras.

DE SPAAR-POLITIEK.

Onder het hoofd „Politiek Mengoempoel Oeang" behandelt M. H. M(anullang) in het nummer van 8 Mei den algemeenen financieelen achteruitgang als gevolg van den Europeeschen oorlog, het werk der diplomaten der Groote Mogendheden, den achteruitgang van den wereldhandel enz., en zegt hij dat de Regeering, voor de vergrooting van het budget ter verhooging der salarissen van ambtenaren, ten behoeve van het leger en de vloot, nu onder het bestuur van G. G. Fock de politiek van geld bijeenzamelen toepast.

Hij noemt verschillende verhoogingen van tarieven bij spoor, post, enz. en verhoogingen van belastingen, schoolgelden etc. en komt verder op de bezuinigingen waartoe de Regeering eveneens genoopt geworden is. Hij eindigt met als zijn meening te geven dat geen gezonde toestand kan worden verkregen zonder vermindering der tegenwoordige uitgaven.

In aansluiting met het bovenstaande wordt door het blad in een volgend nummer overgenomen een artikel uit de *Sin Po*, getiteld: „Particulier en Ambtenaar", waarin door een particulier een vergelijking gemaakt wordt tusschen de inkomens der particulieren en ambtenaren, welke in dezen malaise-tijd gunstig uitvalt voor laatstgenoemden, waarom de schrijver het niet billijk acht dat de ambtenaren, die, hoewel minder betaald, de voordeelen hebben van een pensioenregeling, in dezen tijd van financieele moeilijkheden op verhooging van salaris aandringen instede van zuiniger te gaan leven.

DE H. I. S. TE BALIGÉ.

„Ompoe Tarogit" dringt er in een entrefilet op aan, dat men voor het aannemen van leerlingen voor de H. I. S. te Baligé een vast percentage vaststelt voor de kinderen van èlke categorie der inwoners, en niet alleen de kinderen van een paar bevoorrechte klassen (ambtenaren en radja's) kiest.

PANTJARAN-BERITA

Van 7 t/m 17 Juni 1922, Nrs. 15 t/m 18.

MANDAILINGERSBOND BATAVIA.

Met commentaar van de redactie wordt in zijn geheel overgenomen het door haar ontvangen schrijven van het comité voor de oprichting eener vereeniging van Mandailingers te Batavia. Zij verklaart zich tegen de oprichting en licht een en ander uitvoerig toe.

DUURTETOESLAG.

Naar aanleiding van de onder zijn vorig artikel door de redactie geplaatste noot, waarin deze zich voor de intrekking van den duurtetoeslag verklaarde, omdat zulk een toeslag volgens haar ten laste van het volk en ten bate der Europeesche amtenaren is (zie I.P.O. No. 25/'22 blz. blz. 467) zet „B. Medanir" in een stuk onder bovenstaand hoofd uiteen, dat van den duurtetoeslag niet alleen de kaoem-boeroeh, doch ook de kleine man, met name de „tani", profiteert, aangezien deze door de invoering van den duurtetoeslag ook den prijs van zijn groenten heeft verhoogd.

ONDERWIJS IN TAPANOELI.

In verband met het feit, dat in de residentie Tapanoeli thans reeds 5 H. I. Scholen zijn, betoogt M.S. in een artikel onder bovenstaand hoofd de wenschelijkheid van de oprichting eener Mulo- dan wel eener Kweekschool aldaar, opdat de afgestudeerde leerlingen van bovengenoemde H.I.S.'en niet naar elders behoeven te gaan om hunne studie voort te zetten.

EEN WAARSCHUWING.

Opgenomen wordt een ingezonden stuk van Merari Siregar, secretaris van den Batakkersbond te Weltevreden, waarin hij, in verband met de komst van een groot aantal werkzoekende Batakkers te Batavia, dezen aanraadt om maar stilletjes in hun eigen land te blijven, aangezien er te Batavia geen werk te krijgen

is. Schrijver maakt hen er opmerkzaam op dat te dier plaatse blijkens het desbetreffende Gemeente-register thans meer dan 200 menschen aan den dijk gezet zijn, o.w. ingenieurs, opzichters, klerken enz. en dat het levensbestaan niet van werknemerschap, doch van landbouw en handel afhangt, weshalve hij, namens den Batakkersbond, een beroep doet op de Inlandsche schoolonderwijzers en volksleiders, om het gevoel voor werknemerschap bij de Bataksche kinderen te vernietigen.

HANDWERKSCHOOL VOOR INL. MEISJES IN TEBING-TINGGI.

Geplaatst wordt een circulaire, geteekend door den controleur van Padang en Bedagei, den heer J. E. Van Ebbenhorst Tengbergen, waarin de Inlandsche vrouwen en meisjes in Tebing-Tinggi worden opgewekt tot het bezoeken van de in Bandar Sakti aldaar opgerichte handwerkschool (zie I.P.O. No. 26/'22 blz. 485).

De redactie spreekt onder in een noot met waardeering over deze opwekking en zegt o. a.: „Gelukkig is een plaats, welke bestuurd wordt door een ambtenaar als de heer Van Ebbenhorst Tengbergen, die zich niet alleen met dienstzaken bemoeit, doch ook met de belangen van het volk. Hoe gelukkig zou het voor de bevolking zijn, indien de B.B.-ambtenaren alle dezelfde richting hadden als de heer Van Ebbenhorst Tengbergen."

TOEKENNING VAN „DJALOER"-GRONDEN.

„Nasib Karo-karo" wijst er in een ingezonden stuk op dat, hoewel men bij eventueele verhuizing gewoonlijk eerst drie jaren lang moet wachten alvorens men in zijn nieuwe kampong recht heeft op „djaloer"-gronden, Si Mimai en Si Terang, die resp. van Laoe Tenges en Namoe Roebe (Bindjei) naar Namoe Roebe Oeloe (Arnhemia) verhuisd zijn, reeds gronden hebben gekregen, terwijl zij nauwelijks drie jaren zijn in hun nieuwe kampong. Schrijver doet een beroep op de bevoegde autoriteiten, voornamelijk op den Controleur van Arnhemia, om de zaak te onderzoeken.

VERDEELING VAN „DJALOER"-GRONDEN.

S. T. S. deelt aan het blad mede, dat men van de onderneming Soengei Krio per persoon slechts $1^1/_2$ djaloer aan grond en ontvangt, terwijl volgens de betrekkelijke concessie-acte, art. 4 al 2 ieder recht heeft op 2 djaloer. Schrijver brengt een en ander onder de aandacht der bevoegde autoriteiten.

INLANDSCHE PERIODIEKEN OP JAVA.

SILIWANGI

Van 27 Juni 1922 No. 24.

H.I.S. PASOENDAN TASIKMALAJA.

Bericht wordt, dat op 18 Juni j.l. door de afdeeling Tasikmalaja der vereeniging Pasoendan aldaar een H.I.S. is geopend, beginnende met 95 leerlingen.

OPMERKINGEN.

In een paar artikelen wordt van dupliek gediend op de replieken in de *Padjadjaran* naar aanleiding van opmerkingen in de *Siliwangi* gemaakt (Zie Overzicht No. 25/'22 blz. 469/470).

DUURTETOESLAG.

Over het plan tot intrekking van den duurtetoeslag sprekende, zegt A. R., dat de prijzen der levensbehoeften nu nog bijna zoo duur zijn als gedurende den oorlog en bovendien de tractementen nog niet zijn verbeterd. Als het plan wordt doorgevoerd, dan houdt de Regeering zich niet aan hare belofte en voelt zij geen medelijden met haar dienaren. Zal de Regeering haar eigen wil volgen? Denkt zij er niet aan, dat daardoor het vertrouwen van het volk kan worden geschokt?

Verder verklaart schrijver wel te kunnen instemmen met de intrekking van den duurtetoeslag, mits de Regeering ervoor zorgt dat de prijzen der levensbehoeften weder normaal worden als voor den oorlog.

De redactie voegt aan dit artikel eenige nooten toe. Zij zegt dat de Regeering natuurlijk medelijden met haar dienaren heeft, maar zij heeft met andere omstandigheden rekening te houden, als bijv. met het feit dat de bevolking reeds zware belastingen betalen moet, en om niet teveel ambtenaren te ontslaan.

Over den duurtetoeslag is reeds in den Volksraad beraadslaagd. Men zegt dat de Regeering haar vorige voorstel heeft ingetrokken. Dit zal gebeurd zijn omdat de Regeering de onbillijkheid daarvan inziet.

Als de prijzen der levensbehoeften weer normaal worden, doch de tegenwoordige belastingen worden gehandhaafd, wie zal er zich dan over vergenoegen en wie niet?

Ten leste spreekt de redactie de hoop uit, dat de Regeering een middel zal kunnen vinden om de ambtenaren tevreden te stellen zonder de bevolking te benadeelen.

DE PASOENDAN.

„Opra", de geschiedenis van de Pasoendan nagaande, verklaart dat de verslapping der vereeniging te wijten is aan de weinige toewijding van de laatste presidenten van het hoofdbestuur.

Schrijver vraagt of het niet wenschelijk is om den zetel van het hoofdbestuur nu weder naar Bandoeng over te brengen.

PADJADJARAN

Van 20 Juni 1922 No. 19.

JAPAN EN KOREA.

Aditija geeft eenige beschouwingen over het optreden van Japan tegenover Korea en stelt ten slotte de volgende vragen, waarop hij zelf de antwoorden geeft.

Vraag: Meent men dat het Koreaansche volk zich vrij zal kunnen maken van de overheersching van Japan, een rijk dat een machtigen vloot en een machtig leger bezit, waarvan de bevolking zoo moedig en ontwikkeld is?

Antwoord: Eens zal het kunnen. Eensgezindheid in alles, en in alles met elkander deelen, dat zal het middel zijn om de Japansche overheersching over Korea te doen verdwijnen.

Vraag: Meent men dat het Japansche volk (de kleine man) verlangens koestert om andere rassen te overheerschen?

Antwoord: Afgescheiden van het koesteren van verlangens om andere rassen te overheerschen, is het Japansche volk zelf onder de voetzolen van de adellijke partij en de kapitalisten.

O, Korea! slachtoffer van het imperialisme en het kapitalisme! Houd levendig uwe vrijheidsgevoelens! roept schrijver uit.

SOCIALISME.

„Tandpasta" geeft eenige beschouwingen over het socialisme, waarbij gewezen wordt op de scheuring onder de socialisten in Duitschland.

(Van dit artikel is een deel met een blok zwart onleesbaar gemaakt. — Rapp.).

EUROPEESCHE ZEDEN EN GEWOONTEN.

In een artikel onder het hoofd: „Vrije omgang" betoogt Hoesen, na over de beteekenis van „vrije omgang" eenige beschouwingen te hebben gegeven, dat van de Europeesche zeden en gewoonten alleen het voor de Inlanders nuttige en gepaste behoort te worden overgenomen.

PANGGOEGAH

Van 20 Juni 1922 No. 18.

HET BLAD.

Dit nummer begint met een bekendmaking van de redactie, waarin zij, na het bestaan van het blad gedurende de laatste zes maanden te Jogja onder leiding van de heeren Soewardi Soerjaningrat en Gatoet Sastrodihardjo te hebben gememoreerd, onder meer mededeelt, dat het blad gedurende die periode, een periode van gevaar, dank zij de vaardige leiding, geregeld kon verschijnen en dat het niets kwaads was overkomen, behalve kleine tegenspoeden als: aanvallen, tegenwerking van de reactie, persdelicten e.d. Zij is van oordeel, dat het zeer urgent is om het blad, mede met goedvinden van vele abonné's, wekelijks te doen verschijnen en dat reeds begin Juli a.s. inderdaad zal worden begonnen met de wekelijksche uitgifte van het blad op elken Woensdag. Het abonnement wordt gesteld op *f* 2.50 per kwartaal.

BLIKSEMFLITSEN.

Onder dit hoofd schrijft Widoesoko een artikel over: de resultaten van de journalistieke actie van den heer Zentgraaff, de afschaffing van den onderstand aan de vorstenfamilie in de Vorstenlanden, de indolentie en de verantwoordelijkheid van den Javaan.

Over het eerste onderwerp: de journalistieke actie van den heer Zentgraaff, wordt o.m. gezegd, dat deze actie tot resultaat heeft gehad dat de Javanen, onder wie te voren verdeeldheid heerschte, thans eendrachtig en eensgezind zijn geworden.

Wat betreft het tweede onderwerp, zegt schrijver dat de afschaffing van den onderstand aan de vorstenfamilie sedert 1 Januari 1922 allereerst in de Mangkoenegaran werd toegepast en daarna in de Kasoenanan. De smaak van dezen maatregel, aldus schrijver, is echter tegenovergesteld aan dien van den maatregel, welke eens door den Mangkoenegoro VI zelf genomen was. Waar de toenmalige maatregel zoet en geurig was, heeft de tegenwoordige maatregel daarentegen een wrangen en zeer bitteren smaak, en die in de Kasoenan evenzoo, net alsof de ingrediënten van dezelfde apotheek afkomstig zijn. Als dokter heeft vroeger de Mangkoenegoro VI, figuurlijk gesproken, de ingrediënten voor den door hem uitgedachten maatregel zelf klaargemaakt en toegediend, en hij kon niet dulden dat een ander zich met de zaak ging bemoeien; hij wenschte dan liever in het geheel geen dokter te zijn.

Wat betreft het derde onderwerp: de indolentie van den Javaan, schr. wijst daarbij voornamelijk op het gebrek, hetwelk zijn landgenooten hebben, n.l. dit dat zij in gesprekken steeds bidden en smeeken om iets gedaan te krijgen. Hij vraagt zich nu af, wanneer de Javanen dan toch eindelijk kort en bondig zullen zijn in hun antwoorden. Even het hoofd schudden vindt hij reeds voldoende.

Komende thans tot het vierde en laatste onderwerp, vestigt schr. er v.z.n. de aandacht op, dat in alle gevallen de Javaan steeds ongelijk heeft en verantwoordelijk gesteld wordt.

EEN AFSCHEID.

In een artikel neemt de medewerker Sismadi Sastrosiswojo voorloopig afscheid van zijn vrienden en kennissen, om gedurende vier maanden in de gevangenis rust te nemen, daartoe in staat gesteld door het vonnis van den Landraad te Solo over het door hem gepleegde persdelict in de *Islam-Bergerak*. Aan de heeren van den Landraad te Solo betuigt hij zijn dank voor de hem gegeven gelegenheid om zich voorloopig uit de beweging en de journalistiek terug te trekken, ten einde in de gevangenis uit te rusten voor den duur van 2880 uren.

UIT MAGETAN (MADIOEN).

Satroepanindes schrijft een artikel, waarin hij o.m. zegt van ooggetuigen te hebben vernomen, dat een zekere Assistent-Wedana in de afdeeling Magetan bij het verhoor van verdachten en getuigen in de eene of andere zaak, dezen zou hebben geslagen, wat naar schrijvers meening allicht zou kunnen leiden tot de veroordeeling van geheel onschuldige menschen die, mogelijk door de gevoelde pijnen vanwege de mishandeling, liever schuld bekennen dan die mishandeling langer te ondergaan. Na de vraag te hebben gesteld of zulk een onderzoek wel op juiste wijze geschiedt, geeft schr. als zijn vermoeden te kennen, dat het voor den Assistent-Wedono in kwestie er zeker niet anders om te doen is dan de zaak spoedig „trang" te krijgen.

Gezegd wordt voorts dat onder genoemden A.W. dienende desahoofden verplicht worden om alle zaken per se tot klaarheid te brengen, zoo niet, dan worden zij bij wijze van straf, de z.g. „straf-djalan," telkens heen en weer bij den A.W. ontboden, zonder dat het bepaald noodzakelijk is, en zulke reizen zijn vooral voor degenen die in de bergstreken wonen, zeer moeilijk.

Het bovenstaande brengt schr. onder de aandacht van den Resident van Madioen en den Regent van Magetan, waarbij bij de hoop uitspreekt dat de handelwijze van den A.W. daardoor tegengegaan zal worden.

PERSDELICT PANGGOEGAH.

Onder dit hoofd wordt een ongeteekend artikel geplaatst bevattende hoofdzakelijk eene bespreking van het aanhangige persdelict van de *Pgg*, waarin o.m. met vol lof gesproken wordt over de offervaardigheid der redacteuren.

OCCULTE LEER.

Veel ruimte wordt ingenomen door een artikel van den exredacteur Moedio-Wignjosoetomo in vervolg op een vorig artikel, gewijd aan eene beschouwing over het ontstaan, het wezen en de bestemming van den mensch.

Weltevreden, 8 Juli 1922.